

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la Comisia națională de drept internațional umanitar

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări

În prezent, Republica Moldova este parte la un șir de tratate internaționale (30) în domeniul dreptului internațional umanitar, 9 dintre care se referă la victimele conflictelor armate, 13 la metode și mijloace de purtare a războiului, 2 la protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, 2 la crimele internaționale iar, 4 la alte domenii. În vederea asigurării implementării prevederilor acestor instrumente internaționale, precum și realizării angajamentelor asumate de către Republica Moldova, este necesară instituirea unui organ abilitat cu atribuții corespunzătoare.

Începând cu anul 1999, în Republica Moldova există Comitetul național de consultanță și coordonare a punerii în aplicare a dreptului internațional umanitar. Totuși, activitatea acestui Comitet este practic inexistentă, în mare parte din cauza actelor normative care o reglementează. Printre lacunele ce au generat lipsa activității Comitetului se regăsesc componența nominală a membrilor acestuia (nici o persoană desemnată nu mai activează în acea funcție), modul inadecvat de substituire a acestora, precum și lipsa unui termen obligatoriu de desfășurare a ședințelor.

Proiectul Hotărârii Guvernului are drept scop actualizarea și unificarea prevederilor în ceea ce privește organul național responsabil de coordonarea și implementarea dreptului internațional umanitar în Republica Moldova. Pentru moment sunt în vigoare 2 hotărâri de Guvern care reglementează domeniul menționat (*Hotărârea Guvernului nr. 259 din 01.04.1999 cu privire la aprobarea Regulamentului Comitetului național de consultanță și coordonare a punerii în aplicare a dreptului umanitar și Hotărârea Guvernului nr. 354 din 10.04.2000 privind aprobarea componenței Comitetului național de consultanță și coordonare a punerii în aplicare a dreptului umanitar*), însă, din motivul neaplicării în timp a prevederilor acestora, au devenit desuete. Astfel, prin adoptarea noului proiect, se dorește o revitalizare și redimensionare a activității organului național privind implementarea dreptului internațional umanitar și se intenționează ca aceasta să fie cunoscută publicului larg.

Actualmente, dezvoltarea rapidă a științei și tehnologiilor constituie una dintre cele mai importante provocări cu care se confruntă dreptul internațional umanitar. Mai mult decât atât, dreptul internațional umanitar se află într-o evoluție continuă și dinamică pentru a putea asigura protecția ființei umane și a face față celor mai dramatice circumstanțe ale unor eventuale conflicte armate. Nu mai puțin importantă este promovarea dreptului internațional umanitar pe timp de pace și în statele care nu sunt afectate de conflicte armate. Se impune menționat și faptul că o mai bună înțelegere a modului în care dreptul internațional umanitar se aplică conflictelor armate contemporane sporește protecția acordată vieții și integrității persoanelor care sunt afectate de violență.

În prezent, printre provocările cu care se confruntă dreptul internațional umanitar se numără: creșterea numărului conflictelor asimetrice (război de tip hibrid), implicarea forțelor armate ale statelor terțe în conflicte regionale afectând mai multe state, proliferarea armelor de distrugere în masă, războiul purtat prin intermediul tehnologiilor informaționale (cyber war). Acești factori influențează în mod constant aplicarea dreptului internațional umanitar.

În ceea ce privește situația particulară a Republicii Moldova, deși aceasta beneficiază de un statut de neutralitate permanentă consfințit prin Constituție, nu poate fi afirmat cu certitudine că ea nu este expusă riscurilor de violență armată, în special celor regionale. Conflictul înghețat din regiunea transnistreană, prezența ilegală a trupelor Federației Ruse pe teritoriul Republicii Moldova, precum și conflictul din raioanele de est ale Ucrainei reprezintă factorii ce necesită o atenție sporită din partea autorităților, în special sub aspectul aplicării dreptului internațional umanitar.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Un element novatoriu al proiectului îl constituie unificarea reglementărilor normative într-o singură Hotărâre de Guvern. Astfel, componența Comisiei naționale pentru implementarea dreptului internațional umanitar (în continuare „Comisie”) nu va mai fi expusă nominal. Acest fapt contribuie la simplificarea aplicării prevederilor normative și eficientizarea lucrărilor Comisiei.

Noul proiect presupune și o modificare a atribuțiilor Comisiei în sensul extinderii acestora. În principal, se propune ca Comisia să elaboreze Strategia națională de aplicare a dreptului internațional umanitar și să îndeplinească sarcinile Comitetului consultativ prevăzut în Actul Final al Conferinței de la Haga din 1954 privind protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat (Rezoluția a II-a). Strategia națională de aplicare a dreptului internațional umanitar va avea ca scop asigurarea cunoașterii și respectării obligațiilor ce revin statului Republica Moldova prin ratificarea tratatelor internaționale referitoare la acest domeniu și diseminarea acestor norme în rândul publicului larg.

De asemenea, se intenționează ca Comisia să promoveze dreptul internațional umanitar prin sistemul național de educație. Potrivit noului proiect, Comisia va avea dreptul să organizeze reuniuni științifice, cursuri de formare și specializare în drept internațional umanitar.

În lumina reformei administrației publice centrale s-a modificat componența Comisiei prin includerea autorităților administrației publice centrale de specialitate existente, care își vor îndeplini atribuțiile prin intermediul reprezentanților lor. Mai mult decât atât, a fost lărgită componența Comisiei, prin includerea reprezentanților instituțiilor cu atribuții în domeniul dreptului internațional umanitar, în special pe domeniul protecției sănătății.

Președinția Comisiei este asigurată în mod permanent de către Ministerul Justiției, la nivel de secretar de stat. Secretariatul Comisiei este asigurată de către Ministerul Justiției prin secretarul Comisiei, care este membru din oficiu.

Unul dintre elementele importante inovatoare aduse de Hotărârea de Guvern este întrunirea Comisiei în ședințe ordinare semestrial. Astfel, se dorește o activitate permanentă și constantă a Comisiei. Ședințele Comisiei sunt deliberative în prezența majorității membrilor săi.

În cele din urmă, se menționează faptul că, Comisia prezintă anual Guvernului raportul despre activitatea sa.

Fundamentarea economico-financiară

Implementarea acestui proiect de Hotărâre a Guvernului nu va necesita cheltuieli de la bugetul de stat. Sesiunile ordinare și extraordinare ale Comisiei vor avea loc la sediul Ministerului Justiției sau la sediul altei autorități reprezentate în Comisie, după caz. Membrii Comisiei sunt funcționari publici în cadrul autorităților publice centrale de specialitate și își vor desfășura activitatea în cadrul Comisiei în conformitate cu drepturile și obligațiile acestora stabilite în fișa postului. Cooperarea cu alte Comisii de drept internațional umanitar se va desfășura în condiții de reciprocitate.

Impactul proiectului

Drept urmare a adoptării proiectului, se va crea posibilitatea de a întreprinde măsuri necesare, la nivel național, în vederea aplicării, respectării și prevenirii violării normelor de drept internațional umanitar cuprinse în instrumentele juridice internaționale la care Republica Moldova este parte. De asemenea, cadrul legal național va fi în permanență monitorizat și racordat, după necesitate, la normele dreptului internațional umanitar.

O altă finalitate urmărită prin implementarea proiectului este atingerea unui nivel de informare și pregătire a populației pentru a face față eventualelor provocări legate de conflicte armate și consecințele acestora, în conformitate cu normele dreptului internațional umanitar.

Respectarea transparenței decizionale

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul Hotărârii Guvernului a fost plasat pe pagina web a Ministerului Justiției (directoriul „Transparența decizională”, compartimentul „Proiecte de acte normative remise spre coordonare”).

Secretar de stat

Eduard SERBENCO